

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917.

Andra kammaren.

Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssalen

måndagen den 15 januari,

kl. 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Skaraborgs läns södra valkrets, herr *Persson* i Stallerhult, såsom den till levnadsåren äldste av de ledamöter, vilka de flesta riksdagar bevistat, med följande ord:

Det åligger mig intaga denna plats intilldess för kammaren tillkännagivits förordnande av talman och vice talman. Jag ber få hälsa samtliga hjärtligt välkomna till arbetet.

Vi erinra oss, att det nu är 50 år, som riksdagen varit samman satt av två kamrar. Stora förändringar ha under tiden genom riksdagens medverkan ägt rum inom vårt land. Ändringarna äro så omfattande, att knappast någon vid den tiden vågade hysa en tanke därom, att det skulle utveckla sig, som skett. Kommunikationsleder äro byggda i stor utsträckning, som framkallat företag av höga värden. Det direkta skatteväsendet, som förut med det hårdaste trycket vilade på rust- och roterade hemmanen, under det de värdefullaste egendomarna voro nära nog fria, är helt omlagt, så att skatten utgår efter inkomst och förmögenhet i stigande skala. Det kan ej falla mig in angiva flera frågor.

Om man frånräknar de två senare åren med dess besvärligheter, vågar jag fälla det omdömet, att välmågan för svenska folket stigit i avsevärd grad.

Det synes mig att vi med vördnad, högaktning och tacksamhet må erinra oss de konungar, regeringar och riksdagar, som under tiden haft ledningen och beslutandet i sina händer.

Med önskan att det i fortsättningen må gå väl, och att Gud må beskydda Konung, folk och fosterland, förklaras härmed sammanträdet öppnat.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet, till dess sekreterare hunnit utses, ävensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagna; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

*Protokoll hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 12 januari 1917.*

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas innan årets lagtima riksdag sommanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar R. E. Norberg, Sven Palme och F. W. Thorsson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar G. Kobb, H. S. Tamm och Karl Hildebrand.

Till justitiedepartementet hade, vad andra kammaren angår, insänts fullmakter för 6 personer, som, efter avgång bland kammarens för åren 1915—1917 valda ledamöter, vid nya röstsammanräkningar utsetts att inträda i de avgångnas ställe.

Granskning företogs nu av de insända fullmakterna.

Det anmärktes såsom avvikande från det i 68 § av lagen om val till riksdagen föreskrivna formulär, att i några fullmakter tiden, för vilken valet gällde, icke angivits i full överensstämmelse med formuläret.

Då emellertid denna avvikelse från formuläret icke syntes vara av beskaffenhet, att därigenom meningen förändrades eller otydlighet föranleddes, ansågs densamma ej böra utgöra hinder mot fullmakternas godkännande.

I övrigt blevo de granskade fullmakterna lämnade utan anmärkning.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de riksdagsmän, för vilka de granskade fullmakterna utfärdats, skulle tillika med dessa fullmakter överlämnas till kammaren.

I ämbetet:
Sven Hagströmer.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 12 januari 1917.

Kalmar läns södra valkrets.

1. Lantbrukaren Petrus Nilsson i Gränebo.

Blekinge läns valkrets.

2. Tapetseraren A. H. Hansson i Sölvesborg.

Malmö stad.

3. Konduktören Carl Lovén.

Göteborgs och Bohus läns södra valkrets.

4. Folkhögskolföreståndaren Oskar Lundgren i Wendelsberg.

Västmanlands läns östra valkrets.

5. Kronolänsmannen Alfred Bolander i Sala.

Kopparbergs läns västra valkrets.

6. Landstingsmannen L. J. Hagman i Domnarvet.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter; och befunnos därvid följande ledamöter frånvarande, nämligen: herrar Höglund i Stockholm, Liljedahl, Johanson i Huskvarna, Jeansson i Kalmar, Nilsson i Bonarp, Sigfrid, Nilsson i Tånga, Jönsson i Revinge, Waldén, Sommelius, Persson i Björsbyholm, Kaijser, Molin i Dombäcksmark, Wiklund och Stenudd.

Herr ordföranden meddelade, att från herr Höglund i Stockholm inkommit en skrivelse, däri han, enär regeringen avslagit av honom med hänvisning till § 4 riksdagsordningen gjord framställning om avbrytande under riksdagstiden av fängelsestraff, som han för närvarande vore underkastad, anmält sig förhindrad att tills vidare infinna sig vid kammarens sammanträden för att utöva den riksdagsmannabefattning, vartill han vore vald, att enligt ingånget läkarbetyg herr Persson i Björsbyholm på grund av sjukdom tills vidare vore oförmögen att bevista riksdagens sammanträden, samt att herrar Molin i Dombäcksmark, Wiklund och Stenudd uti ingivna ansökningar anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen från och med denna dag, herr Molin i Dombäcksmark under 3 dagar till följd av oförudda synnerligen viktiga enskilda angelägenheter, herr Wiklund under 7 dagar på grund av sjukdomsfall i hemmet

och herr Stenudd under 5 dagar i anledning av uppdrag såsom tings-
tolk.

§ 5.

Herr ordföranden tillkännagav, att hans excellens herr stats-
ministern *Hammar skjöld* avvaktade budskap om avslutande av upp-
ropet, varefter han ville infinna sig för att meddela kammaren Kungl.
Maj:ts beslut angående talman och vice talman i kammaren, samt
att ordföranden uppdragit åt herrar Modig och Bäcklund att under-
rätta hans excellens herr statsministern, att uppropet vore verkställt
och kammaren redo att mottaga honom.

§ 6.

Hans excellens herr *statsministern* inträdde nu samt uppläste
Kungl. Maj:ts öppna brev angående förordnande av talman och vice
talman i denna kammare, enligt vilket förordnats till talman leda
moten av kammaren för Jämtlands läns södra valkrets herr *Johan
Widén* och till vice talman ledamoten av kammaren för Koppar-
bergs läns norra valkrets herr *Daniel Persson* i Tällberg.

§ 7.

Alderspresidenten överlämnade ordförandeklubban till herr *tal-
mannen*, varefter denne hälsade kammaren med följande tal:

Mina herrar! En månad allenast har förflutit sedan förra riks-
dagen formellt avslutades; och åter äro vi samlade på detta rum.

Ösökt föres tanken på att, såsom redan ålderspresidenten erin-
rat, det nu är 50 år sedan den första riksdagen enligt 1866 års riks-
dagsordning sammanträdde; andra kammaren kan alltså sägas nu
fylla sitt halva sekel. Utan att jävas kan jag säga, att det är en
storartad utveckling på den andliga och materiella odlingens områ-
den, som vårt kära fädernesland under denna tid genomgått. För-
visso har riksdagens insats i arbetet på denna utveckling också varit
av allra största betydelse. Här är ej tillfälle att närmare ingå här-
på. Må blott för andra kammarens del det sägas, att erfarenheterna
från de år, som gått innebära en förtröstan, likasom även en ma-
ning för år som komma.

Alla tecken, främst det krigstillstånd, som nu på tredje året
fortfarande råder utomkring oss, med dess konsekvenser för vårt
land, varsla, att denna riksdag skall bli en riksdag, fylld av all-
varliga uppgifter, av ansträngande arbete. Även talmannens uppgift
framträder härvid för mig såsom mer än vanligt maktpåliggande.
Må jag vid dess fullgörande få fortfarande såsom hittills åtnjuta
kammarens överseende och välvilja.

Och må vid våra överläggningar och vårt arbete fäderneslandets
väl vara ledstjärnan. Gud bevare vårt älskade fädernesland!

§ 8.

Herr talmannen föredrog ånyo det under § 3 här ovan intagna protokollet, och beslöt kammaren att, med godkännande av de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 9.

Kammaren beslöt att lägga Kungl. Maj:ts i § 6 omnämnda brev till handlingarna.

§ 10.

Herr talmannen anmälde, att någon ansökning till sekreterarebefattningen hos kammaren icke inkommit, och hemställde, huruvida kammaren behagade genast företaga val av sekreterare.

Denna hemställan bifölls av kammaren, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts notarien hos överståthållarämbetet, jur. och fil. kandidaten Per Cronvall med 139 eller alla avgivna godkända röster.

Sekreteraren, som härefter på kallelse inställde sig, övertog, efter erhållen kännedom om valets utgång, protokollsföringen.

Allan Cederborg.

Walter Kant.

§ 11.

Den i § 4 omförmälda från herr Höglund i Stockholm ingångna anmälan att han tills vidare vore förhindrad infinna sig vid riksdagen föredrogs ånyo; och yttrade därvid

Herr Lindhagen: Herr talman! Av den gjorda anmälan framgår, att riksdagsman Höglund hos regeringen begärt att jämlikt § 4 riksdagsordningen honom måtte tillåtas att avbryta sitt fängelsestraff för att utöva sitt riksdagsmannauppsdrag. Denna ansökan har Kungl. Maj:t förklarat icke kunna lagligen bifallas. Utan att vidare ingå på Kungl. Maj:ts beslut skall jag endast be att i detta sammanhang få erinra om, att den paragraf som riksdagsman Höglund åberopat eller § 4 riksdagsordningen lyder på följande sätt: »Ej må någon riksdagsman förmenas att sin riksdagsmannabefattning utöva.» Herr Höglund är fortfarande riksdagsman. Det finns även en annan paragraf, som icke åberopats av herr Höglund, nämligen § 111 regeringsformen, där det i första momentets sista punkt heter: »Ej må riksdagsman i andra fall, än som i denna och näst föregående § sagda äro, sin frihet berövas.» Herr Höglund är fortfarande riksdagsman. Nu är det ju tämligen påtagligt, att det måste anses vara en mycket stor brist i författningen, att en riksdagsman

kan hindras från att utöva sin riksdagsmannabefattning. Jag har undrat, om icke i enlighet med grundlagens anda och mening i dess bokstav, som jag tillåtit mig uppläsa, skulle ligga någon formulering, som läte sakens natur komma till sin rätt och till äventyrs gäve kammaren själv befogenhet att besluta om, att en dess ledamot icke finge sin frihet berövas, när riksdagsmannabefattningen skall utövas. Emellertid är lagen ofullständig och illa skriven, och talmannen har förklarat, att han finner, att denna sak icke kan — tyvärr, skulle jag för min del vilja säga — av kammaren lagligen upptagas till prövning. Under så vidriga förhållanden, herr talman, får jag för denna gång nöja mig med det uttalande som nu gjorts, men jag hoppas, att denna början skall bliva inledningen till en mycket lång fortsättning.

Herr Hallendorff: Herr talman! Jag tillåter mig att till herr talmannen framställa en förfrågan, huruvida det i detta sammanhang är fråga om att på ett eller annat sätt godkänna det förfall som herr Höglund anmält. Detta har en viss betydelse med hänsyn till ett fall, som inträffade i första kammaren förra året, då en av dess ledamöter av fängelsestraff hindrades närvara. Han erhöll då formlig ledighet från riksdagsarbetet och därmed fick han åtnjuta sitt fulla riksdagshonorar.

Herr talmannen: Jag får fästa uppmärksamheten på, att herr Höglunds anmälan är föredragen, och var och en, som har något att i anledning därav yttra eller föreslå, bör nu göra det.

Herr Hallendorff: Herr talman! Under sådana omständigheter anhåller jag, att herr Höglunds anmälan bordlägges till nästa sammanträde.

Vidare anfördes ej. I enlighet med herr Hallendorffs begäran blev herr Höglunds i Stockholm förevarande anmälan bordlagd.

§ 12.

Härefter föredrogs åter och lades till handlingarna det i § 4 omnämnda sjukbetyget för herr Persson i Björsholm.

Vidare blevo de av herrar Molin i Dombäcksmark, Wiklund och Stenudd ingivna ansökningar om ledighet från riksdagsgöromålen, som nu ånyo föredrogs, av kammaren bifallna.

§ 13.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att vid plenum onsdagen den 17 januari företaga val av tre ledamöter att deltaga i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende

över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 14.

Till talarplatser för ledamöter, som kunde vilja därav begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag de två för ändamålet anordnade, på vardera sidan om talmansbordet befintliga platserna.

§ 15.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge genom kammarens kansli ske efter slutet av kammarens sammanträde denna dag med iakttagande, att de för ledamöterna från Stockholms stad och vart och ett av rikets län avsedda biljetterna utlämnades till Stockholms stads och varje läns äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 12,5 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
